

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

25 בדצמבר 2007

191

ט"ז בטבת התשס"ח

עמוד

78	הצעת חוק הבוררות (תיקון מס' 2) (ערעור על פסק בוררות), התשס"ח-2007
80	הצעת חוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה) (תיקון מס' 15) (פיצוי בשל פיטורי עובד המשרת במילואים), התשס"ח-2007

מתפרסמת בזה הצעת חוק של חברי הכנסת מטעם ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת:

הצעת חוק הבוררות (תיקון מס' 2) (ערעור על פסק בוררות), התשס"ח-2007*

1. תיקון סעיף 2 בחוק הבוררות, התשכ"ח-1968 (להלן - החוק העיקרי), בסעיף 2, אחרי "שבתוספת" יבוא "הראשונה".
2. אחרי סעיף 21 לחוק העיקרי יבוא:
"ערעור בפני בורר 21א. (א) קבעו צדדים להסכם בוררות כי פסק הבוררות ניתן לערעור בפני בורר -
(1) ינמק הבורר את פסק הבוררות הניתן לערעור;
(2) יחולו הוראות התוספת השנייה נוסף על הוראות התוספת הראשונה ככל שאינן סותרות את הוראות התוספת השנייה, והכל אלא אם כן קבעו הצדדים אחרת.

ד ב ר י ה ס ב ר

הסבורים שתיקון הטעות צריך להיעשות על ידי בית המשפט, בין בבקשה לביטול פסק בוררות בעילה של טעות מהותית בפסק הבוררות, כפי שניתן היה טרם חוק הבוררות, ובין בהגשת ערעור לבית המשפט בהתקיים תנאים מסוימים. האפשרות לערער לבית המשפט על פסק בוררות קיימת, בין היתר, באנגליה, בצרפת, בקנדה ובחלק ממדינות ארצות הברית. כנגד גישה זו נטען בוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת (להלן - הוועדה) כי פתיחת פתח לערעור בפני בית המשפט תפגום בסופיות הליך הבוררות ובתדמיתו ככלי יעיל לפתרון סכסוכים, וכך תרתיע בעלי דין מלפנות אליו עוד נטען כי הדבר יגרום לעומס נוסף על בתי המשפט. מטעמים אלה סברה הוועדה כי תיקון הטעות צריך להיות פנימי בהליך הבוררות, ולא מבוסס על פנייה לבית המשפט.

לפיכך, מוצע לעגן בחוק הבוררות הליך ערעור בפני בורר שיאפשר תיקון טעויות בפסק הבוררות. אמנם גם כיום חוק הבוררות אינו מונע מצדדים להסכים על ערעור בפני בורר, והליך כזה אף מוסדר במוסדות המקיימים הליכי בוררות, ואולם, נטען כי עיגון והסדרה של ההליך בהקיקה עשויים להגביר את המודעות לכך ולהפחית את הרתיעה מהליך הבוררות.

סעיפים כיום חוק הבוררות אינו מחייב את הבורר לנמק את פסק הבוררות. על פי המוצע, אם הסכימו ביניהם צדדים להסכם בוררות שפסק הבוררות יהיה ניתן לערעור, תחול על הבורר הראשון חובת הנמקה של הכרעתו, שאם לא כן יקשה על הבורר בערעור לבקר את ההחלטה. נוכח חשיבות ההנמקה ככלי לקבלת החלטה נכונה של הבורר, מוצע כי גם אם הצדדים לא הסכימו שפסק הבוררות יהיה ניתן לערעור, תחול על הבורר חובת הנמקה, אלא אם כן הצדדים החליטו להתנות על כך במפורש.

הוראות חוק הבוררות החלות על הבורר הראשון, על ההליך שבפניו ועל פסק הבוררות, יחולו בהתאמה על הבורר

בוררות מאפשרת לצדדים לסכסוך להביאו להכרעה בדרך חלופית לזו של פתיחת הליך בבית המשפט. יתרונותיו העיקריים של הליך הבוררות על הליך בבית המשפט הם האפשרות לסיימו במהירות רבה יותר; לנהל תוך שמירה על פרטיות הצדדים ובמקום נוח להם; לבחור אדם בעל מומחיות בנושא הסכסוך האמון על הצדדים כבורר; וכן האוטונומיה של הצדדים לקבוע את אופן ניהול ההליך.

על אף יתרונותיה של הבוררות ועל אף עומס הדינים בבתי המשפט, המציאות מלמדת כי מתדיינים רבים חוששים מהתדיינות בפני בורר, וכי עורכי הדין אינם נוטים להמליץ ללקוחותיהם לפנות להליך זה. זאת, בין היתר, בשל עלויות ההליך, חוסר המודעות לו, תרבות של העדפת התדיינות בבתי משפט, חוסר אמון בגורם שאינו בית משפט כגורם מכריע בסכסוך, אי סופיות פסק הבוררות, הניתן לביטול בבית משפט בהתקיים עילות מסוימות. כמו כן מסתבר כי הקושי לתקן טעות בפסק בוררות מרתיע צדדים מפני פנייה לבוררות (א' שטרומן, ערעורים והרהורים על פסק הבורר, הפרקליט (מב) 227, 236 ואילך; רע"א 2237/03 שועלי נ' המועצה המקומית תל-מונה, פ"ד נט(4) 529, 546).

טרם נחקק חוק הבוררות, התשכ"ח-1968 (להלן - חוק הבוררות), אשר החליף את פקודת הבוררות המנדטורית משנת 1926, פסקו בתי המשפט כי אחת העילות לביטול פסק בורר היא טעות בולטת על פני פסק הבוררות. חוק הבוררות סתם את הגולל על אפשרות זו בשל הסברה שעילה זו פורצת את סופיות הליך הבוררות ומרתיעה מתדיינים ועורכי דין מלפנות אליו. ואולם, השינוי האמור לא הביא להיזקקות רבה להליך הבוררות, ובעקבותיו הליך זה אף נתפס כהליך המאפשר טעויות מהותיות שאינן ניתנות לתיקון.

גם הדוגלים במתן אפשרות לתקן טעות מהותית בפסק בוררות אינם תומכי דעים בדבר ההליך הראוי לכך. יש

* הצעת חוק מס' פ/17/1865: הועברה לוועדה ביום כ"ו בשבט התשס"ז (14 בפברואר 2007).
י ס"ח התשכ"ח, עמ' 184; התשל"ד, עמ' 93.

(ב) הוראות חוק זה החלות על בורר, על הליך בפני בורר ועל פסק בוררות, יחולו בשינויים המחויבים על בורר בערעור על הליך הערעור בפני בורר ועל פסק הבוררות בערעור, ובלבד שפסק הבוררות לעניין ההגדרה "פסק בוררות" יהיה פסק הבוררות בערעור או פסק הבוררות של הבורר הראשון, אם לא הוגש ערעור בחלוף המועד להגשתו"

3. בתוספת לחוק העיקרי - תיקון התוספת
- (1) בכותרת, אחרי "תוספת" יבוא "ראשונה";
- (2) אחרי פרט טו יבוא:
- "טו. הבורר ינמק את פסק הבוררות."
4. אחרי התוספת הראשונה לחוק יבוא:

"תוספת שנייה"

(סעיף 21א)

- א. ישיבות הבוררות יתועדו בפרוטוקול או בדרך אחרת שקבעו הצדדים בהסכם הבוררות; הפרוטוקול ישקף את מהלך הדיון ואת דברי בעלי הדיון.
- ב. הערעור יהיה בפני בורר יחיד, אלא אם כן נקבע כי יהיה בפני מספר אי זוגי גדול יותר של בוררים; היה הערעור בפני הרכב של בוררים, יתקבלו החלטות הבוררים ופסק הבוררות בערעור ברוב דעות.
- ג. הערעור יוגש בתוך שלושים ימים מיום שפסק הבוררות הומצא לבעלי הדיון או מיום שהתמנה הבורר בערעור, לפי המאוחר, ויהיה מנומק; בעלי הדיון האחרים רשאים להגיש תגובה מנומקת לערעור בתוך שלושים ימים מיום שהומצא להם הערעור.
- ה. הוגש ערעור, רשאים בעלי הדיון האחרים להגיש ערעור שכנגד בתוך שלושים ימים מיום שהומצא להם הערעור; בעלי הדיון האחרים רשאים להגיש תגובה מנומקת לערעור שכנגד בתוך חמישה עשר ימים מיום שהומצא להם הערעור שכנגד.
- ה. ההכרעה בערעור תהיה על סמך כתבי טענות, אולם הבורר בערעור רשאי לקיים ישיבות בנוכחות הצדדים, לשמוע טיעונים ולבקש סיכומים בכתב, וכן רשאי הוא, מטעמים מיוחדים, לשמוע עדים.
- ו. על הבורר בערעור לתת את פסק הבוררות בתוך חודשיים ממועד הסיום של הליך הערעור.
- ז. הבורר בערעור ינמק את פסק הבוררות."

ד ב ר י ה ס ב ר

הרכב הבוררים בערעור, המועדים להגשת הערעור, אופן הגשתו, התגובות על ערעור וערעור שכנגד, דרך ניהול ההליך וההכרעה בו, המועד למתן פסק הבוררות בערעור וחובת הנמקתו.

בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית תבחן הוועדה את ההצדקה לצמצם את העילות לביטול פסק בוררות המפורטות בסעיף 24 לחוק הבוררות, במטרה לחוק את ספיות הליך הבוררות ולעודד את הציבור לפנות להליך זה, בייחוד אם הצדדים הסכימו על ערעור בפני בורר.

בערעור על הליך הערעור שבפניו ועל פסק הבוררות הסופי יובהר כי אם הצדדים הסכימו על הליך ערעור, ייחשב פסק הבוררות שבערעור או פסק הבוררות הראשון אם לא הוגש עליו ערעור בחלוף המועד לכך, לפסק בוררות לפי החוק לעניין תיקונה, אישורה, ביטולו וכדומה.

סעיפים מוצע להוסיף לחוק הבוררות תוספת ובה לקבוע 1 ו-4 הסדרים שיהולו אם הצדדים הסכימו על ערעור בפני בורר, כל עוד לא התנו על כך למשל, מוסדות המקיימים הליכי בוררות נוהגים לקבוע הוראות מפורטות לעניין ערעור בפני בורר. ההוראות המוצעות בתוספת מסדירות עניינים אלה: חובת תיעוד של ישיבות הבוררות,

חברי הכנסת: גרעון סער, עמידה דותן

מתפרסמת בזה הצעת חוק של חברי הכנסת מטעם ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת:

הצעת חוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה) (תיקון מס' 15) (פיצוי בשל פיטורי עובד המשרת במילואים), התשס"ח-2007*

1. תיקון סעיף 21 בחוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה), התש"ט-1949, בסעיף 21 -
- (1) בסעיף קטן (ג), בפסקה (2), בכל מקום, במקום "השכר" יבוא "שכר העבודה", אחרי "הפרת זכותו" יבוא "ולגבי תובע שפוטר בניגוד להוראות סעיף 41א - פיצויים בסכום האמור או בסכום השווה לחמש פעמים השכר הממוצע כהגדרתו בסעיף 1 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, לפי הגבוה מהם", ובסופו יבוא "פיצויים לפי פסקה זו לא יעלו על 100,000 שקלים חדשים";
- (2) אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:
- "(ד) הסכום האמור בסעיף קטן (ג) (2) יעודכן ביז' בינואר בכל שנה (בסעיף קטן זה - יום העדכון) בהתאם לשיעור עליית המדד החדש לעומת המדד הבסיסי; לעניין זה -
- "מדד" - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;
- "המדד הבסיסי" - המדד שפורסם בחודש _____";
- "המדד החדש" - המדד שפורסם לאחרונה לפני יום העדכון."

ד ב ר י ה ס ב ר

הצעת החוק המתפרסמת בזה מבקשת לקבוע כי סכום הפיצויים לפי סעיף 21(ג) לחוק בשל פיטורים בניגוד לחוק של עובד המשרת במילואים, יהיה פי חמישה משכרו של העובד בחודש שסמוך לפני ההפרה או מהשכר הממוצע במשק, לפי הסכום הגבוה מהם. סמכות ועדת התעסוקה לפסוק פיצויים בסכום אחר, מטעמים מיוחדים שיירשמו, תעמוד בעינה, אולם מוצע כי סכום הפיצויים שהוועדה תהא רשאית לפסוק במסגרת צו לפיצויים ללא צו החזרה לעבודה, לא יעלה על 100,000 שקלים חדשים. ההסדר המוצע נועד להביא לכך שפיטורי עובד המשרת במילואים, גם אם הוא משתכר שכר הנמוך מהשכר הממוצע במשק, לא יהיו כראיים מבחינה כלכלית למעסיקו.

חוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה), התש"ט-1949 (להלן - החוק), קובע בסעיף 21(ג) את הסעדים שוועדת תעסוקה רשאית לפסוק בשל הפרת הוראות החוק על ידי בעל מפעל, ובהם, בפסקה (2), סעד של צו לפיצויים ללא צו החזרה לעבודה. סכום הפיצויים האמור שווה לפי חמישה משכרו של התובע בחודש העבודה שבסמוך לפני ההפרה. ברמות שכר נמוכות, הסכום המצטבר כאמור נמוך למדי. התביעות הנפוצות שבהן דנה ועדת התעסוקה לפי החוק נוגעות לפיטורי עובד בעת שירותו במילואים או בתקופה שבה החוק מגן עליו מפני פיטורים לאחר השירות, או בשל שירות המילואים, והכל בניגוד לסעיף 41א לחוק.

כדי להעניק לעובד המשרת במילואים הגנה מפני פיטורים בשל השירות, בעת השירות או בתקופה המוגנת שלאחריו, מוצע לקבוע פיצוי גבוה בשל פיטורים כאמור.

חברי הכנסת: חיים כץ, אלכס מילר

* הצעת חוק מס' פ/17/2005: הועברה לוועדה ביום י"א בחשוון התשס"ח (23 באוקטובר 2007).

¹ ס"ח התש"ט, עמ' 13: התשס"ה, עמ' 444.

² ס"ח התשנ"ה, עמ' 210.

³ המועד ייקבע בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית.